

Preek Dominicanenkring Venlo
15 april 2018, 3e zondag van Pasen
Arjan Broers

Broeders en zusters,

We hebben geluisterd naar twee lezingen, allebei van de hand van Lucas, want hij was – vermoeden wij – ook de auteur van Handelingen. Eigenlijk schreef hij de boeken als een tweeluik. Het evangelie *met*, de Handelingen zonder Jezus. Of beter: het evangelie met *Jezus*, de Handelingen met *Christus*. Want in Handelingen realiseren de leerlingen zich steeds meer dat wie zij Jezus noemden dood is, maar dat Christus leeft. Sterker nog – Paulus zou dat sterk vertolken – dat zij, dat wij, dat *alles* deel is van de Christus.

Of dacht dat u dat Christus de achternaam is van Jezus?

Zo. Dan weet u dat ik hoog inzet vandaag. Maar wees gerust: als u deze regels een beetje snapte, dan heeft u al een hoop binnen. Kunt u de rest van deze overweging rustig wegsuffen.

In de eerste lezing laat Lucas Petrus spreken in de tempel, na een genezing van een lamme. Petrus geeft zijn eigen volk de schuld van de dood van Jezus, maar zegt daarbij: jullie deden het in onwetendheid. Dat is voorstelbaar, want als wij slechte dingen doen, doen we het doorgaans onbewust. Petrus spreekt eerder vaststellend, dan beschuldigend.

We kennen de verhalen zo goed dat we misschien vergeten ons te verbazen dat er met geen woord gesproken wordt over wraak of straf of schadeloosstelling of zoiets. Waarom waren de leerlingen niet ziedend over wat er gebeurd was en vol wraakgevoelens? En waarom is er nergens in de verschijningsverhalen een opmerking van de verrezen Heer te vinden als: ‘Zie je wel? Ik heb ze lekker te pakken’. Of: ‘Waar waren jullie nou, mooie vrienden zijn jullie! Toen ik werd verraden en hing te sterven waren jullie er niet!’

Dat geeft al aan dat het verhaal van Jezus anders is dan het Hollywood-sjabloon, waarin de *good guy* overwint door de *bad guy* af te maken. Hier wint iets of iemand anders.

Terug naar Handelingen. In het stukje voor de passage die we lazen wordt verteld dat de leerlingen samenleven in Jeruzalem. Ze helpen en genezen mensen, ze verkopen en delen wat ze hebben, bidden in de tempel, delen de maaltijd zoals Jezus het hen leerde. De vrede en de gezamenlijkheid die ze uitstralen is aantrekkelijk, want hun aantal neemt toe. Het staat er mooi, niet zoals bedrijven

zichzelf feliciteren met hun groei – Wij zijn geweldig succesvol! – maar opnieuw: beschrijvend: zo is het. De leerlingen leefden zo en velen sloten zich aan.

Ik vind dat wel instructief voor christenen in deze tijd, die zo vaak verstrikt raken in minstens vijf misverstanden, die soms verlamvend zijn.

Misverstand één: dat kerk een gebouw is dat we koste wat kost moeten bewaren.

Twee: dat je eigenlijk moet groeien en als dat niet gebeurt, dan ligt dat aan je marketing. Je moet jezelf beter verkopen! Want je moet groeien!

Misverstand drie: dat christen zijn gaat over de juiste morele opvattingen hebben. Als je gescheiden bent, als je een abortus hebt ondergaan of homo bent, dan ben je geen goede christen.

De vierde verlamming: dat christen zijn gaat over de juiste dogmatiek hebben. De leer, duidelijk en juist en volledig, met alle juiste woorden: zonder dat kan het niet. Paus Franciscus wordt op deze punten nogal eens aangevallen. Zijn critici vinden dat hij moreel en dogmatisch niet eenduidig is. Alsof dat *kan*.

En de vijfde verlamming – die komt in onze kringen nogal veel voor – is dat christen zijn gaat over liturgie vieren. Geloven is gelijk aan vieren – en dan op de juiste manier: met een goedgekeurd tafelgebed, of juist met een vernieuwd tafelgebed.

Het is niet dat er geen waarde zit in kerkgebouwen, marketing, moraal, dogmatiek of liturgie. Maar het *gaat* er niet om. Het is niet het hart van de zaak.

Hier gebeurt het, in wat in dit verhaal in Handelingen beschreven staat: de leerlingen hebben hun schroom van zich afgeworpen, ze leven in vrede en vreugde en in alle eenvoud als in een verrukkelijke stilte na de storm van de dood van Jezus.

En dat geeft hen kennelijk de kracht en het innerlijk gezag om mensen aan te raken, in beweging te krijgen, tot leven te wekken. Niet omdat ze zelf zo goed zijn, maar omdat ze deel willen zijn van de goedheid die van God is. En daar willen mensen aan meedoen.

Maar wat is nu de kern van dit geloof van deze mensen? Want ook als wij het nu lezen heeft het nog steeds aantrekkingskracht. We gaan naar het evangelieverhaal waarin de Heer verschijnt.

Als je deze verhalen hoort, dan moet je begrijpen dat de mensen van toen niet dachten in concepten en ideeën. Zij vertelden verhalen en proefden de moraal erin. Wij denken nogal eens dat we een verhaal moeten analyseren om er de moraal of de leer uit te halen, als een soort destillaat. Maar daarmee maak je het verhaal ook stuk, vrees ik, zeker als je doet alsof je het daarna niet meer nodig hebt. Een verhaal heeft altijd facetten of beelden die je eerder nog niet zag of die met je meegroeien en veranderen.

Dat analyseren van een verhaal heeft nog een risico. Je kunt gaan denken dat de verhalen een historisch verslag zijn over een unieke gebeurtenis in de tijd. Maar als je deze verhalen proeft, de metaforen leert verstaan op weer ene manier, en weer een manier en weer een – als je er mee gaat leven, dan zie je dat ze gaan over wat *altijd* geldt.

Deze verhalen gaan niet alleen over Jezus, over die ene unieke persoon die leefde en stierf en nieuw leven kreeg, ze gaan over *Christus*. En dus ook over de leerlingen – daarom leven ze zo prettig en zelfloos én zelfverzekerd – en dus ook over ons.

Het verhaal van Pasen is het verhaal van alles. En dat heeft te maken met het samenkomen van het eeuwige en het tijdelijke; geest en stof; god en mens. Pasen is het geloof dat God van *al* het leven is, dat God niet daar is, ver weg. Jezus heeft laten zien, in woord en daad, dat God in onze kwetsbaarheid is komen wonen. De God van het leven overstijgt én is aanwezig in alle individuele vormen van leven, die opkomen, bloeien en afsterven.

Laten we kijken eens naar de tweede lezing, het evangelie van Lucas. Wat vertelt dit verhaal? Wat gebeurt erin en wat proef ik er nu in?

Op de eerste plaats staat Jezus plotseling in hun midden. Hij klopt niet aan, komt niet binnen, maar is er opeens, midden onder ons. Hij kan overal zijn.

Op de tweede plaats maakt hij geen verwijten. Hij zegt niet: waar waren jullie nou? Maar: vrede zij met jullie. Blijkbaar heeft de opgestane Heer niets van doen met terugslaan, terwijl dat onze normale reactie is als wij geraakt, beledigd, verontwaardigd, gekwetst worden.

Op de derde plaats begint hij geen theologisch dispuut. Maar hij zegt: *raak me aan*. Dat betekent: God is geen geest, maar midden in het leven, van vlees en bloed zoals wij. En nog meer – weer een facet – als je bent opgestaan uit de dood, dan ben je *niet als nieuw*, maar *vernieuwd*. Als je door een dal van verdriet bent gegaan, als je iets of iemand hebt moeten loslaten en je hebt een tijd niet geweten waar het allemaal goed voor is. Als je op een dag merkt dat je weer zin hebt, licht en lucht en ruimte voelt en leven in je donder – als je bent opgestaan, dan zijn je wonden niet weg. Ze zijn er nog, maar ze bepalen je niet meer.

Om dat duidelijk te maken – en vast om nog meer redenen – vraagt Jezus om wat te eten. Een stukje geroosterde vis. Het vertelt ons dat hij niet smetteloos of van licht, maar een echt lichaam is. Het benadrukt dat God in het lichaam is, met wonden en al, helemaal in onze stoffelijkheid en zelfs in onze spijsvertering.

Dit inzicht heeft onze christelijke traditie niet goed doorgegeven. Eeuwenlang is het lichaam gewantrouwd, lager of minder gevonden. En ook de emoties die er in dat lichaam rondbewegen.

Het *is* ook schandalig, dit idee. Durven wij ons eigen lichaam en elkaar aan te raken met de eerbied en de vreugde dat het van God is? Dat wij niet alleen in de geest, maar letterlijk lichaam van Christus zijn? Want dat is ook een van de diepere betekenissen van het brood dat wordt gebroken en gegeten: het wordt letterlijk ons lichaam! We transformeren het tot levenskracht, in ons binnenste. Bioloog Midas Dekkers heeft dat mooi omschreven in zijn boek over de spijsvertering, dat geestig genoeg *De kleine verlossing* heet. Hij schreef: wij zijn niet ons brein, wij zijn onze darmen. Vraag het maar aan een pantoffeldiertje. In ons binnenste gebeurt het mysterie: stof wordt omgezet in levensenergie.

Pasen gaat ten diepste over *zien*. Dat Jezus zichzelf en ons openbaarde als kinderen van God. Dat er goddelijk DNA zit in alles wat is geschapen – zelfs in onszelf. En dat we dat kunnen aanraken, ervan leven. Het kunnen delen als brood, dat bevestigt wat we al zijn: lichaam van Christus, inclusief onze verwondingen.

Pasen zegt: *the good guy* wint. En met hem wint alles in allen.